

Asia: VN/18925/2025

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kiellon valvonnasta ja seuraamuksista sekä laiksi sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi pakkotyöllä valmistettujen tuotteiden kiellon valvonnasta ja seuraamuksista

Esityksen tavoitteita voidaan pitää kannatettavina. EU:n pakkotyöasetuksen tehokas kansallinen täytäntöönpano on tärkeää sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisen että yritysten tasapuolisten kilpailuolosuhteiden näkökulmasta. Pakkotyön torjuminen osana kansainvälisiä tuotantoketjuja vahvistaa myös vastuullista elinkeinotoimintaa ja tukee EU:n yhteisiä sisämarkkinatavoitteita.

Esityksessä ehdotettu sääntely vastaa pääosin pakkotyöasetuksen velvoitteita ja luo kansalliset rakenteet asetuksen soveltamiselle. Erityisesti toimivaltaisen viranomaisen nimeäminen sekä viranomaisten välinen yhteistyö ovat keskeisiä asetuksen tehokkaan toimeenpanon kannalta. Tullille osoitettu rooli vaikuttaa perustellulta ottaen huomioon asetuksen liittymisen tuontiin ja vientiin.

Lausunnonantaja pitää tärkeänä, että toimivaltaisten viranomaisten toimivaltuudet, tiedonsaantioikeudet sekä seuraamusjärjestelmä määritellään täsmällisesti ja tarkkarajaisesti perustuslain 2 §:n 3 momentin sekä 80 §:n sääntelyvaatimusten mukaisesti. Hallinnollisten seuraamusten osalta tulee lisäksi huolehtia siitä, että sääntely täyttää perustuslakivaliokunnan vakiintuneessa lausuntokäytännössä asetetut vaatimukset seuraamusten ennakoitavuudesta, oikeasuhtaisuudesta ja oikeusturvasta.

Esityksessä ehdotettuja seuraamuksia voidaan pitää lähtökohtaisesti hyväksyttävänä, mutta jatkovalmistelussa olisi vielä perusteltua arvioida seuraamusmaksujen määräytymisperusteiden täsmällisyyttä sekä niiden suhdetta rikosoikeudelliseen seuraamusjärjestelmään. Sääntelyn johdonmukaisuuden ja oikeusvarmuuden näkökulmasta olisi tärkeää, että yrityksillä on riittävän selkeä ennakkokäsitys velvoitteistaan ja mahdollisista seuraamuksista.

Lausunnonantaja pitää myös tärkeänä, että viranomaisille osoitetaan riittävät resurssit asetuksen tehokkaaseen toimeenpanoon. Pakkotyöhön liittyvien toimitusketjujen arviointi edellyttää usein laajaa kansainvälistä yhteistyötä, erityisasiantuntemusta sekä mahdollisuutta tietojenvaihtoon EU-viranomaisten välillä.

Lisäksi olisi perusteltua kiinnittää huomiota erityisesti pk-yritysten ohjeistukseen ja neuvontaan siirtymävaiheessa ennen asetuksen täysimääräisen soveltamisen alkamista 14.12.2027. Ennakoiva ohjaus tukee sääntelyn käytännön toteutumista ja vähentää hallinnollista epävarmuutta yrityksissä.

Kokonaisuutena hallituksen esitystä voidaan pitää tarpeellisena ja kannatettavana EU:n pakkotyöasetuksen kansallisen täytäntöönpanon varmistamiseksi. Jatkovalmistelussa on kuitenkin syytä vielä arvioida sääntelyn täsmällisyyttä, seuraamusjärjestelmän oikeasuhtaisuutta sekä viranomaisten käytännön toimintaedellytyksiä.

Anh Tran
YDHV lakitiimi